

Yhteinen Ähtärinjärvi ry:n muistutus Vapo Oy:n ympäristölupahakemukseen, joka koskee Ruokosuon turvetuotantoaluetta Ähtärissä.

Dnro LSSAVI/6510/2016

1. Taustatietoja

Uusia ympäristölupia myönnettäessä tulee noudattaa Ähtärinjärven valuma-alueen osalta Ähtärin ja Pihlajaveden reittien vesienhoidon toimenpideohjelman 2015 – 2021 vaatimuksia. (Raportti 53/2016 Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus). Tässä toimenpideohjelmassa on tutkittu tarkasti vesistöjen tilaa, vesistön sietokykyyn vaikuttavia seikkoja ja annettu ohjeita ja vaatimuksia, jotta vesistöjen tila pysyisi hyvänä.

Länsi-Suomen ympäristöstrategiassa linjataan mm. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen keskeiset hyvän ympäristön vaalimiseen liittyvät tulevaisuuden haasteet ja esitetään keinot haasteisiin vastaamiseksi. Strategiassa vesien tilan vaalimisen yhdeksi tavoitteeksi on esitetty, että turvetuotannon kuormitusta vähennetään.

Etelä-Pohjanmaan maakuntasuunnitelman 2030 tavoite on toteuttaa Länsi-Suomen ympäristöstrategiaa. Yksi maakuntasuunnitelman kulmakivistä on vesistöjen tilan parantaminen.

Vesienhoidon toimenpideohjelmassa todetaan, että Ähtärin reitin järvien keskeisimpiä haasteita ovat hajakuormituksen aiheuttama rehevöityminen, metsäojitusten ja turvetuotannon kiintoainekuormitus ja vedenpinnan säännöstely. Veden lämpötilan noustessa sinilevän kasvu lisääntyy ja happitilanne heikkenee. Kesäaikaan myös vesien virtaama pienenee, mikä osaltaan hankaloittaa tilannetta. Jotta Ähtärin reitin vesistöjen hyvä tila voidaan saavuttaa ja turvata, tulee ravinne- ja kiintoainekuormitusta pienentää.

Edelleen todetaan, että tärkeintä on ulkoisen kuormituksen vähentäminen. Järven elpyminen on kuitenkin huomattavasti hitaampaa kuin sen ylikuormittamisella aikaansaatu rehevöitymiskehitys. Siksi joudutaan usein käyttämään kunnostustoimenpiteitä, jotka parantavat oireita, mutta eivät poista perusongelmaa. Muun kuormituksen suhteellisen vähäisyyden vuoksi metsätalouden ja turvetuotannon kuormituksen merkitys järvien tilalle korostuu.

Inhanjoen osalta todetaan, ettei se ole enää hyvässä ekologisessa tilassa. (Huomattakoon, että koko Ähtärinjärven valuma-alueen vedet purkautuvat Inhanjoen kautta Ouluveteen. Näin ollen Inhanjoen veden tila ilmentää suoraan yläpuolisen vesistön tilaa.) Ähtärinjärven vesistön tilaa pidetään uhattuna, koska järvellä esiintyy toistuvasti sinileväkukintoja. Rehevyys, kiintoainekuormitus ja varsinkin humuskuormitus heikentävät järven tilaa. (Mainittakoon, että toimenpideohjelman julkaisun jälkeen leväkukinnot ovat lisääntyneet huomattavasti.)

Toimenpideohjelman mukaan Ähtärin reitin vesistön hyvän ekologisen tilaan saavuttaminen edellyttää muun muassa, että vesistön ravinne- ja kiintoainepitoisuus tulee saada selkeästi alemmaksi

Toimenpideohjelmassa muistutetaan, että uudistettu ympäristösuojelulaki- ja asetus astuivat voimaan 1.9.2014. Turvetuotantoalueiden ympäristöluvissa tulee antaa määräyksiä mm. vesiensuojelurakenteista, niiden kunnossapidosta sekä käytöstä. Ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen totesi Virroilla 17.1.2017, ettei turpeen hyödyntäminen saa pilata muita luonnonvaroja ja että turvealalla on yhä roimasti varaa parantaa vesiensuojelutoimiaan. On turpeen käyttötarkoitus mikä tahansa, siihen pitäisi päästä, ettei puhtaita vesiä pilata. (Ilkka 18.1.2017, liite 1)

Vaikka turvetuotantoalueilla on käytössä parhaat mahdolliset vesiensuojelutoimenpiteet, niin tuotanto aiheuttaa kuitenkin lisäkuormitusta vesistöön kuten ympäristölupahakemuksen tiivistelmässä on todettu. Tätä ei Niemisjoen vesistö, Moksunjärvi ja Hankavesi enää kestä, sillä tilanne on ollut myös viime kesänä hyvin vaikea runsaiden sinileväkukintojen vuoksi. Varsinkin Moksunjärvi ja Hankavesi ovat hyvin tärkeitä vesistöjä Ähtärin matkailun osalta, sillä vesistöjen välissä sijaitsee Hotelli Mesikämmen, Eläinpuisto, leirintäalue ja EU-direktiivinen mukainen Mekkorannan uimaranta.

2. Turvetuotantoalueiden suunnittelumääräykset

Vuonna 2005 vahvistetussa maakuntakaavassa on Ähtärinjärven valuma-alueen osalta suunnittelumääräys IV, jonka mukaan turvetuotannon suunnittelussa on huomioitava vesistövaikutukset siten, että kokonaiskuormitusta pyritään vähentämään. Niemisjoen valuma-alueen osalta on voimassa suunnittelumääräys II, jonka mukaan turvetuotannon mahdollisesti aiheuttama kokonaiskuormituksen kasvu ei saa vaarantaa vesistöjen luontoarvoja.

Kokonaiskuormitus ei saa kasvaa nykyisestä tilanteesta, koska alapuolinen vesistö oireilee jo nyt hyvin voimakkaasti.

3. Turvetuotannon tulevaisuus

Valtioneuvosto on juuri julkaissut kansallisen energia- ja ilmastostrategian vuoteen 2030 saakka (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 4/2017). Tämän mukaan turpeen käyttö energialähteenä tulee pienenemään oleellisesti runsaan kymmenen vuoden kuluessa. Ydinenergia ja puupolttoaineet (mm. hakkuutähteet) tulevat lisääntymään strategiakaudella kuten alla olevat taulukot osoittavat.

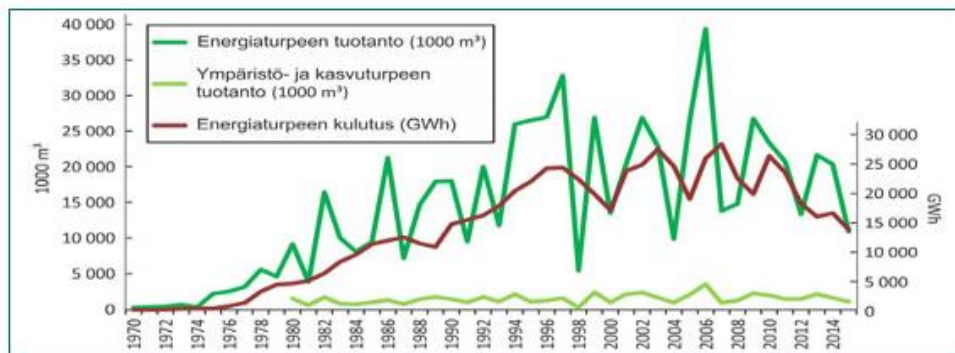
Ulkomaakauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen totesi 30.11.2016, ettei turpeen käyttö lisäännä. Energiakäyttö vuonna 2030 tulee olemaan noin 15 terawattituntia eli lähes puolet vähemmän kuin vuonna 2010.

2015e = tilastoennakko

Energian kokonaiskulutus ja loppukulutus						
TWh	Tilasto		Perusskenaario		Politiikkaskenaario	
	2010	2015e	2020	2030	2020	2030
Öljy, sis. biokomponentin	97	87	81	77	79	73
Kivihiili	40	17	15	7	15	3
Koksi, masuuni- ja koksikaasu	12	12	16	18	16	18
Maakaasu	41	22	27	22	27	23
Ydinenergia	66	68	106	123	106	123
Sähkön nettotuonti	11	16	3	2	3	1
Vesivoima	13	17	14	15	14	15
Tuuli- ja aurinkoenergia	0	2	5	7	5	9
Turve	27	15	20	15	20	15
Puupolttoaineet	90	93	104	118	104	121
Muut	10	14	16	18	16	18
Energian kokonaiskulutus yhteensä	407	361	408	420	406	418
Energian loppukulutus	318	297	313	316	311	314
		(2014)				

TWh	Kaukolämmön ja siihen liittyvän sähkön tuotantoon käytetyt polttoaineet					
	Tilasto		Perusskenaario		Politiikkaskenaario	
	2010	2014	2020	2030	2020	2030
Kivihiili	14	13	10	2	10	1
Öljy	3	1	1	1	1	1
Maakaasu	23	12	12	7	12	8
Turve	12	8	12	8	12	8
Puupolttoaineet	11	15	20	28	20	29
Muut uusiutuvat	1	2	4	5	4	5
Muut	2	3	3	5	3	6
Yhteensä	66	55	63	57	63	57

Alla olevassa taulukossa on kuvattu turpeen kokonaistuotanto ja energiaturpeen kulutus Suomessa 1970 – 2015. Energiaturpeen osuus koko turvetuotannosta on noin 90 %. Energiaturpeen kulutus on kääntynyt huomattavaan laskuun jo vuonna 2006.

Kuva 3. Turpeen tuotanto ja energiaturpeen kulutus Suomessa (Tilastokeskus, Turveteollisuusliitto ry).

Koska turpeen energiakäyttö on viime vuosina pienentynyt jyrkästi ja tulee edelleen pienentymään kansallisen energia- ja ilmastostrategian mukaan, niin nykyiset tuotantoalueet riittävät pitkälle tulevaisuuteen eikä uusia alueita pidä ottaa käyttöön.

4. Yhteenveto

Nyt on viimeinen hetki ryhtyä pienentämään Ähtärinjärven vesistön kuormitusta, muutoin vesistön virkistysarvo on menetetty vuosikymmeniksi. Myös turvetuotannon tulee ottaa vastuu tilanteesta.

Hyvänä esimerkkinä on Metsäkeskus, joka on aloittanut Ähtärinjärven vesistöön idästä laskevien purojen ja valtaojien sekä Kolunjoen valuma-alueiden vesiensuojelutyöt. Hankealue on suuruudeltaan noin 7300 hehtaaria. Tälle alueelle on suunniteltu 40 toimenpidekohdetta, joita varten on tehty kaikkiaan 41 toteutussopimusta 32:n eri maanomistajan tai omistajaryhmän kanssa. Hankkeiden toteutukset ovat loppusuoralla. Näin metsäpuoli kantaa vastuuta aikoinaan tehdyistä metsäojituksista, joista on päässyt vesistöön ravinteita, kiintoaineita ja humusta.

Ähtärinjärven vesistön ja muiden alueella olevien järvien rannoilla on yli tuhat loma-asuntoa ja vakituista asuntoa. Asukkaat ovat investoineet näihin asuntoihin kymmeniä tuhansia jopa satojatuhansia euroa, jotta voisivat asua ja viettää vapaa-aikaansa puhtaan vesistön ääressä. Nyt tämä vesistö on pilaantumassa niin, ettei uimien ole enää turvallista eikä järvivettä voi käyttää löylyvetenä saunassa.

Ähtärinjärven vesistön ja pienempien vesistöjen rannoilla ja läheisyydessä on useita loma- ja matkailualan yrittäjiä. Suurin on Mekkorannan ja Eläinpuiston alue Hankaveden ja Moksunjärven välisellä alueella. Mekkorannassa sijaitsee myös EU-direktiivin mukainen uimaranta. Kaikella tällä toiminnalla on myös mittavaa taloudellista merkitystä. Puhdas vesistö ja luonto ovat matkailulle hyvin tärkeitä.

Yhteinen Ähtärinjärvi ry vastustaa ympäristöluvan myöntämistä Vapo Oy:n Ruokosuolle suunnitellulle turvetuotantoalueelle. Kortteinen, Niemisvesi, Niemisjoki, Moksunjärvi ja Hankavesi eivät enää kestä lisäkuormitusta.

Ryhdytään vähentämään vihdoinkin vesistöihin kohdistuvaa kuormitusta, jotta Ähtärinjärven vesistö ja valuma-alueen muiden vesistöjen tilanne paranee ja ne säilyvät puhtaina myös tuleville sukupolville.

Lokakuun 28. päivänä 2017.

Yhteinen Ähtärinjärvi ry

Seppo Sulku
hallituksen puheenjohtaja
Lehdokintie 19
13500 Hämeenlinna
040 546 9795
seppo.sulku@outlook.com

.....
Yhteinen Ähtärinjärvi ry on vesiensuojeluyhdistys, jonka kotipaikka on Ähtärin kaupunki. Yhdistyksellä on noin 300 jäsentä.

Liite 1

Jekka 18.1.2017

"Turpeen hyödyntäminen ei saa pilata muita luonnonvaroja"

Ministeri Kimmo Tiilikaisesta turvetoimialalla on yhä roimasti varaa parantaa vesiensuojelutoimiaan.

REIJO HEIKKILÄ
VIRRAT

Jos yhtä luonnonvaraa käytetään, silloin ei saa pilata toista, edellyttäen maa- ja metsätalousministeriä sekä ympäristöministeriä **Kimmo Tiilikainen** (kesk.).

- On turpeen käyttötarkoitus mikä tahansa, siihen pitäisi päästä, että puhtaista vesiä ei pilata. Edelleen on varmasti roimasti varaa parantaa turvealan vesiensuojelutoimia. Uskon myös, että konsteja tämän tavoitteen toteuttamiseksi löytyy.

- Tekniikka on jo kehittynyt paljonkin, kun vertaa etenkin turvetuotannon alkuaikoihin; vuosikymmenten saatossa on ollut tilanteita, että vesistöjen tila on kerta kaikkiaan heikentynyt. Uusilla turpeennostolaitteilla pystytään kuitenkin vesistökuormitukset pitämään siedettävissä mittoissa.

Tiilikainen vieraili tiistaina Virroilla, osana Pirkanmaan-kierrostaan.

Virroilla pidetyssä yleisötilaisuudessa kihniöläinen kunnanvaltuutettu ja Kihniön yrittäjien puheenjohtaja **Piivi Kärrkö** (kesk.) otti puheeksi Vapo

Hyvin pitkälti on Vapon oma asia tehdä järkevä päätös tehtaan sijoittumisesta.

Kimmo Tiilikainen
Ministeri

kee erääksi tavaksi hyödyntää maamme turvevaroja jatkossa.

- Ymmärtääkseni ensisijainen peruste Vapolla valita tehtaan sijoituspaikka on, missä on saatavilla mahdollisimman hyvin tehtaan tarpeisiin soveltuvia raaka-aineita. Myös muilla tekijöillä on oma vaikutuksensa: kuljetusyhteydet, investointimahdollisuudet ja työvoiman saanti. Hyvin pitkälti on Vapon oma asia tehdä järkevä päätös tehtaan sijoittumisesta.

Puheenvuorossaan Tiilikainen arvioi myös mahdollisuuksia purkaa tai edes keventää maatalous- ja elintarvikelaan yrittäjien raskaaksi kokemaa byrokratiaa.

- Mappikaupalla on lähetetty

Maa- ja metsätalousministeri sekä ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen vieraili tiistaina Virroilla. Yleisötilaisuus oli kirjastotalolla, jonka edessä on karhupatsas. KUVA: REIJO HEIKKILÄ

